DE CALOR (1993-1996)

El 1993, un grup de creadors i creadores residents a Barcelona van publicar el primer número de la revista *De Calor*. El nom remet al bull mental de pensar nous models col·lectius de producció i reflexió en un entorn social i cultural dominat per les fantasies institucionals i buidat d'imaginació. Els subscriptors van pagar per un quart número que es publica amb motiu d'aquesta mostra.

14.11.2026 – 28.03.2027

Fragment de la coberta de *De Calor*, núm. 1, Barcelona, 1993

La revista *De Calor* es va publicar a Barcelona entre el 1993 i el 1996, amb tres números editats i amb una distribució modesta a través de subscripció i quiosc. El finançament principal venia d'insercions publicitàries d'alguns centres d'art. Havia de ser trimestral, però sortia un cop l'any. Va formar part d'un conjunt de pràctiques creatives del principi de la dècada dedicades a explorar els «laterals» de les coses, en un context de noves institucionalitats, adscripcions i relats, dominat per la fatxenderia del capital. La revista no tenia pas un programa editorial, però s'abeurava dels pensaments més desordenats i acalorats: surrealisme, situacionisme, conceptualisme, psicoanàlisi, accionisme, postestructuralisme, la contracultura dels anys setanta, tot observant les noves vies obertes pels *cultural studies*: «Revista d'agricultura», en deien, de cultura agra, amanida per l'estupor davant la fanfàrria i oposada a la conversió de les energies socials de la ciutat en un jardinet de gespa.

A més d'estar connectada amb diverses pràctiques, sovint subalternes, que es produïen al context local, català i estatal d'aleshores, *De Calor* també es va nodrir d'experiències aplegades a Nova York, Toronto, Amsterdam o Berlín —gràcies a beques públiques— orientades cap a models de creació, reflexió i gestió comunitaris, i allunyades de l'individualisme fomentat en la dècada anterior. El projecte va néixer amb la voluntat d'abordar en xarxa les «patologies» del sistema, parant atenció especial als mecanismes, els modes de producció, l'abjecte i l'invisible. La fantasia no interessava si no permetia la imaginació, l'habilitat per revelar la relació oculta dels fenòmens: drets reproductius i corporals, polítiques sexuals i de gènere, subalternitat, polítiques repressives i financeres, ecologisme, urbanisme, propaganda, gestió cultural, consumisme, sobirania tecnològica i accés públic, i memòria històrica.

La dècada del 1990 va estar marcada per un ressorgiment poderós del militarisme, el conservadorisme, el neoliberalisme i l'utopisme tecnoglobalista: guerres, atur, cultura del «pelotazo» i el Tractat de Maastricht (1992), que va acabar avalant a escala europea el procés desenfrenat de desregulació i liberalització del mercat laboral i financer, del qual Espanya havia estat

precursora —o laboratori— durant les dues dècades anteriors. A Catalunya, la «societat civil» dels governs patriarcals i homòfobs de Convergència i Unió no era res més que una colla d'empresaris fent fortuna sota banderes identitàries. I després hi havia la nova Barcelona olímpica, dominada per una impostura il·lustrada de saló que creia que el disseny a gran escala era la millor forma de protegir la ciutat de la seva pròpia gent, actualitzant el vell somni de les diagonals, les meridianes i els paral·lels. Iniciatives com ara *De Calor* van apostar per mostrar les garrotxes, les complexitats, els malestars, els descarts, els solars, els marges amarats de suor i sida, els malalts d'alteritat, però sempre a partir d'una mirada lateral capaç d'il·luminar els punts cecs.

Alhora, la producció cultural estava quedant esclerotitzada en mans d'una definició de la cultura com a fàbrica de ciutadania i ordre, oblidant que els bolets sense molsa no surten, i que és la vida social, en totes les seves vessants i formes desendreçades, la que garanteix unes pràctiques culturals riques i engrescadores. Les noves polítiques de gestió cultural anaven encaminades justament a fer del paisatge, sempre volàtil i roent, un hivernacle de temperatura constant. La dècada del 1990 va veure despertar tota una munió de projectes per repensar una autonomia de la gestió creativa que no passés per una exclusivitat cultural: espais independents autogestionats i vinculats al territori, xarxes mancomunades d'informació i producció, drets laborals i de llibertat expressiva dels creadors i creadores. *De Calor* hi estava molt a sobre, com altra gent a Reus, Girona, Mataró, Valls, Lleida, etc. Però no ens enganyem, tot era molt precari i moltes coses es van quedar a mitges. D'altres, en canvi, van obrir camins per a noves infraestructures que avui dia encara conformen el paisatge cultural del país.

Tanmateix, les coses es movien. Algunes institucions culturals tot just creades van obrir les portes a noves formes de pensar la producció: BTV, Sala Montcada, Transformadors, CCCB, CERC o Mediateca. Gràcies a persones amb sensibilitat acalorada que hi treballaven, es van poder desenvolupar programes de recerca i producció en format de cinema, vídeo,

TV, fotografia, noves tecnologies, performance, disseny, poesia, música o dansa que van servir per imaginar maneres diferents de pensar el producte cultural i les seves funcions. A la dècada del 2000 tot això va mutar, però això ja són figues d'un altre paner. Si haguéssim de fer una breu llista de la cartografia on es podia trobar *De Calor*, aquesta en fora una, tenint present la diversitat d'orientacions dels membres de l'equip editorial de la revista:

La Fàbrica de Cinema Alternatiu • La 12 Visual • Barcelona Taller • ActUp • Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya • Gràcia Territori Sonor • Heliogàbal • Drap Art • Rollo Positivo II • Espai 22A • Danat Dansa • Accidents Polipoètics • LMD (Laboratorio de Música Desconocida) • La Porta • Comissariat, Reus • Guerrilla Girls, NYC • The Women's Action Coalition, NYC • Prelinger Archives, NYC • Printed Matter, NYC • Drac Màgic • Galeria Fòrum • Galeria Antoni Estrany • Galeria Carles Poy • Sala Metrònom • Sala Montcada • L'Angelot • Galeria Ciento • Espais, Girona • La Virreina Centre de la Imatge • Centre d'Art Santa Mònica (CASM) • Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) • Espai 13 • Centre de Lectura, Reus • Capella de Sant Roc, Valls • EUMO Gràfic, Vic • Mediateca • Galeria Benet Costa • Barcelona Televisió • Sala Transformadors • Bar Kentucky • MediaLab, Madrid • Quinzena d'Art de Montesquiu • Sala Vinçon • La Papa Multimedia • Conservas • Centre d'Iniciatives i d'Experimentació per a Joves (CIEJ) • Observatori de Vídeo No Identificat (OVNI) • Actua • A Ua Crag, Burgos • Club 7 • Arteleku, Donostia • Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) •. Video Data Bank, NYC • Art Metropole, Toronto • Banff Centre for Arts and Creativity, Alberta • Four Walls, NYC • Tacheles, Berlín • Kulturfabrik Moabit, Berlín • V2 Lab for the Unstable Media, Rotterdam • W139, Amsterdam • Zlatá lod, Praga

A més, *De Calor* va sorgir durant el cant del cigne de les revistes culturals impreses, arran de l'arribada d'internet. A poc a poc, els blogs i llocs web van anar rebent tota l'atenció. Tanmateix, va ser una època en què van proliferar moltes publicacions artístiques i fanzins vinculats a moviments i col·lectius activis-

tes i intel·lectuals. Hi ha moments —diu Roberto Calasso— en què les afinitats només es descobreixen quan es fa una revista. Algunes d'especialment properes a l'equip editorial i gràfic de la revista eren, entre d'altres: *Mediamatic* (Amsterdam), *Lusitania* (NYC), *Alphabet City* (Toronto), *Re-Search* (San Francisco), *Metrònom* (Barcelona), *October* (NYC), *Interferenzen* (Viena), *Fuse* (Toronto), *Aire* (Barcelona), *Zehar* (Donostia), *Puerta-oscura* (Màlaga), *Public* (Toronto), *Pony Press* (NYC), *Felix* (NYC), *Lumpen* (Chicago), *Documents* (NYC), *Fenici* (Reus), *Yazzyk* (Praga), *Ars Video* (Bilbao). En aquestes pàgines podeu veure una selecció de cobertes d'aquestes publicacions.

Alphabet City, núm. 4/5, Toronto, 1995

Documents, núm. 1/2, Nova York, 1992

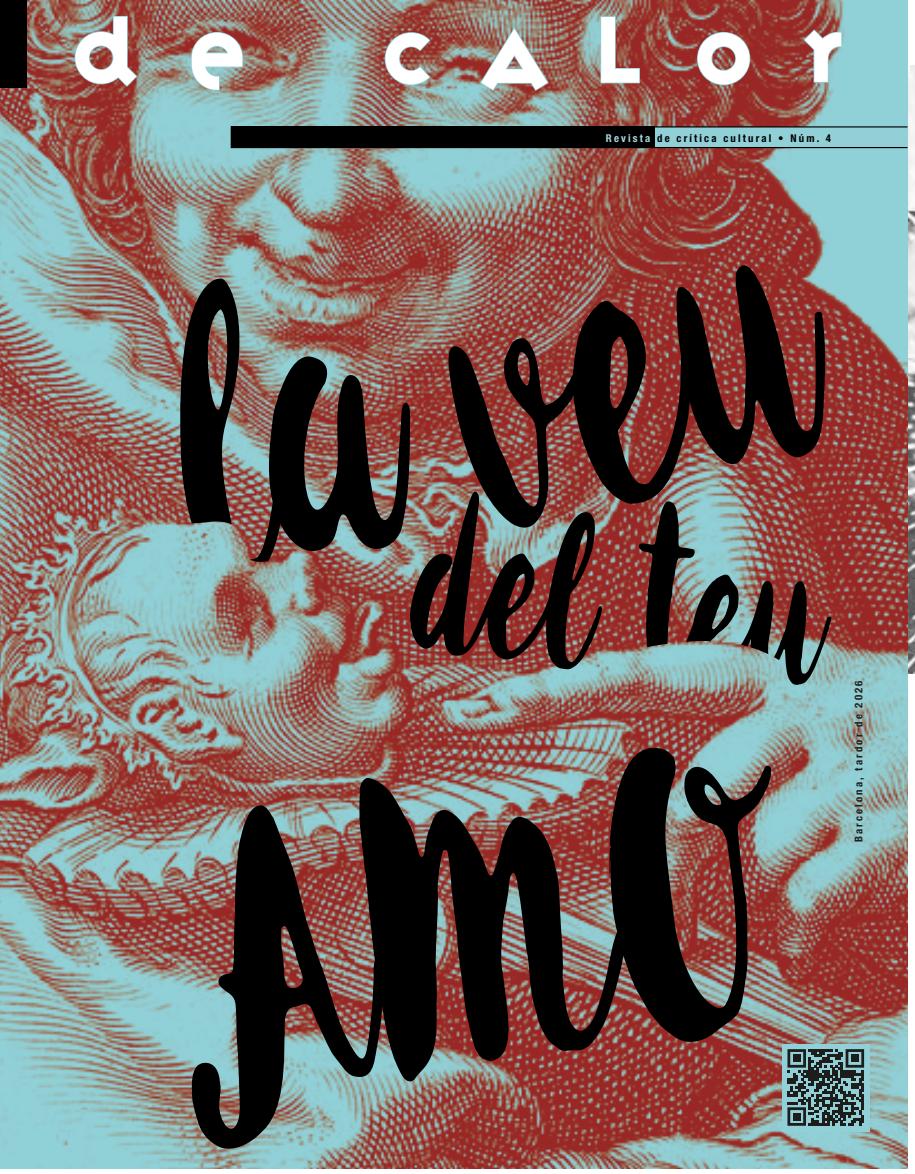
De Calor, núm. 1, Barcelona, 1993

De Calor, núm. 2, Barcelona, 1994

De Calor, núm. 3, Barcelona, 1996

Felix, núm. 2, Nova York, 1992
Fuse, volum 17, núm. 3, Toronto, 1994
Fenici, núm. 8, Reus, 1991-1992
Lumpen, volum 3, núm. 24, Chicago, 1994

De Calor, núm. 4, Barcelona, 2026
Edició realitzada amb motiu de la present exposició

Lusitania, volum 1, núm. 4, Nova York / Lisboa, 1993

Metrònom, monogràfic, Barcelona, 1987 (edició de Toni Serra)

Mediamatic, volum 6, núm. 4, Amsterdam, 1992

October, núm. 62, Cambridge (Mass.), 1992

PONY Press, núm. 2, Nova York, 1991

Puertaoscura, núm. 3/4, Málaga, 1987

Public, núm. 3, Toronto, 1990

Re/Search, núm. 4/5, San Francisco, 1982

Yazzyk, núm. 2, Praga, 1993

Zehar, núm. 31, Donostia, 1996

Per la direcció editorial hi van passar Tere Badia, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Jesús Renau i Toni Serra. El disseny va anar a càrrec de Mont Marsà, amb la col·laboració de Xeixa Rosa, Mireia Vidal i Jesús Morentin.

En conjunt, hi van col·laborar les persones i col·lectius següents: ActUp Barcelona, Núria Andreu, L'Angelot, Marcel·lí Antúnez, Tere Badia, Barcelona Taller, Diane Bertolo, Núria Canal, Manuel Crespo, Adrian Dannatt, Ignasi Deulofeu, César Doll, Sergi Doll, Drap Art, Yvonne Dröge Mendel, Espais d'Art Contemporani, Fàbrica de Cinema Alternatiu, Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya, Helena Ferrer, Fills Putatius de Miró (Francesc Vidal), Agustín García Calvo, Xavier Hurtado, Antonia Kerrigan, La 12 Visual, Laboratorio de Música Desconocida (Juan Crek, Víctor Nubla), Joan

Leandre, Zoe Leonard, Rhonda Lieberman, Catherine Liu, Peter Lundh, Xavier Manubens, Mont Marsà, Martí, Jorge Luis Marzo, David McIntosh, Philippe Mestre, Julia Montilla, Jesús Morentin, Xavier Mulet, Antoni Muntadas, Ramon Parramon, Carles Poy, Núria Prats, Tere Recarens, Jesús Renau, The Rippers (Iñaki Larrimbe, Esteban Torres), Pepa Robles, Marc Roig, Xeixa Rosa, Xavier Rovira, Xavier Sabater, Toni Serra, Rebecca Simpson, Montse Soto, Chrysanne Stathacos, Jacobo Sucari, Pep Terrones, Toca el Dos, Hernando Toro Botero, Carles Tossas i Mireia Vidal.

El quart número de la revista, que havia d'aparèixer el 1997, no es va arribar a fer per trasbalsos personals de tothom, per la mateixa calor, potser. Havia de ser un monogràfic sobre la ventriloquia: «Si sents veus dins teu, fes-les parlar», va anunciar-se al seu dia. Es tractava de qüestionar el subjecte com a font de certesa i sinceritat. Amb motiu d'aquesta exposició, finalment hem pogut imaginar com podria haver estat aquell número, amb el títol *La veu del teu amo*. Un enunciat encara vàlid? En tot cas, disculpeu la demora, antics subscriptors. Hi han col·laborat: Anna Adell, Roc Albalat, Tere Badia, Arturo Bastón, María Cañas, Pep Dardanyà, Manuel Delgado, Jaume Ferrete, Núria Güell, Xavier Hurtado, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Tere Recarens, Montse Romaní, Lajos Ruff i Toni Serra. El disseny gràfic ha anat a càrrec de Lulú Soto.

Comissari: Jorge Luis Marzo

B 22388-2026

La Virreina Centre de la Imatge
Palau de la Virreina
La Rambla, 99. 08002 Barcelona

Horari:
de dimarts a diumenge i festius, d'11 a 20 h
Festius tancat: 1 i 6 de gener, 1 de maig,
24 de juny, 25 i 26 de desembre
Entrada gratuïta

#RevistaDeCalor
@lavirreinaci
barcelona.cat/lavirreina

COL·LABORADOR

GOBIERNO DE ESPAÑA | MINISTERIO DE CULTURA

Barcelona Capital Cultural i Científica

DE CALOR (1993-1996)

En 1993, un grupo de creadores y creadoras residentes en Barcelona publicó el primer número de la revista *De Calor*. El nombre alude al fervor intelectual de pensar nuevos modelos colectivos de producción y reflexión en un entorno social y cultural dominado por fantasías institucionales y vaciado de imaginación. Los suscriptores pagaron un cuarto número que se publica con motivo de esta exposición.

14.11.2026 – 28.03.2027

Fragmento de la portada *De Calor*, nº 1, Barcelona, 1993

La revista *De Calor* fue publicada en Barcelona entre 1993 y 1996, con tres números editados y con una modesta distribución a través de suscripción y quiosco. La principal financiación venía de inserciones publicitarias de algunos centros de arte. Tenía que ser trimestral, pero salía una vez al año. Formó parte de un conjunto de prácticas creativas de principios de la década dedicadas a explorar los «laterales» de las cosas, en un contexto de nuevas institucionalidades, adscripciones y relatos, dominado por la chulería del capital. La revista no disponía de programa editorial, pero bebía de los pensamientos más desordenados y acalorados: surrealismo, situacionismo, conceptualismo, psicoanálisis, accionismo, posestructuralismo, la contracultura de los años setenta, observando las nuevas vías abiertas por los *cultural studies*: «Revista de agricultura», la llamaban, de cultura agria, aliñada por el estupor ante la fanfarria y opuesta a la conversión de las energías sociales de la ciudad en un pequeño jardín de césped.

Además de estar conectada con varias prácticas que se producían en el contexto local, catalán y estatal de entonces, a menudo subalternas, *De Calor* también se nutrió de experiencias recogidas en Nueva York, Toronto, Ámsterdam o Berlín —gracias a becas públicas— orientadas hacia modelos de creación, reflexión y gestión comunitarios, y alejadas del individualismo fomentado en la década anterior. El proyecto nació con la voluntad de abordar en red las «patologías» del sistema, prestando especial atención a los mecanismos, los modos de producción, lo abyecto y lo invisible. La fantasía no interesaba si no permitía la imaginación, la habilidad para revelar la relación oculta de los fenómenos: derechos reproductivos y corporales, políticas sexuales y de género, subalternidad, políticas represivas y financieras, ecologismo, urbanismo, propaganda, gestión cultural, consumismo, soberanía tecnológica y acceso público, y memoria histórica.

La década de 1990 estuvo marcada por un poderoso resurgimiento del militarismo, el conservadurismo, el neoliberalismo y el utopismo tecnoglobalista: guerras, paro, cultura del «pelotazo» y el Tratado de Maastricht (1992), que acabó avalando a

escala europea el proceso desenfrenado de desregulación y liberalización del mercado laboral y financiero, del que España había sido precursora —o laboratorio— durante las dos décadas anteriores. En Cataluña, la «sociedad civil» de los gobiernos patriarcales y homófobos de Convergència i Unió no era nada más que una panda de empresarios haciendo fortuna bajo banderas identitarias. Y después estaba la nueva Barcelona olímpica, dominada por una impostura ilustrada de salón que creía que el diseño a gran escala era la mejor manera de proteger la ciudad de su propia gente, actualizando el viejo sueño de las diagonales, las meridianas y los paralelos. Iniciativas como *De Calor* apostaron por mostrar las breñas, las complejidades, los malestares, los descartes, los solares, los márgenes empapados de sudor y sida, los enfermos de alteridad, pero siempre a partir de una mirada lateral capaz de iluminar los puntos ciegos.

Al mismo tiempo, la producción cultural estaba quedando esclerotizada en manos de una definición de la cultura como fábrica de ciudadanía y orden, olvidando que los hongos sin musgo no salen, y que es la vida social, en todas sus vertientes y formas desordenadas, la que garantiza unas prácticas culturales ricas y estimulantes. Las nuevas políticas de gestión cultural iban encaminadas precisamente a convertir el paisaje, siempre volátil y ardiente, en un invernadero de temperatura constante. La década de 1990 vio despertar una auténtica multitud de proyectos para repensar una autonomía de la gestión creativa que no pasara por una exclusividad cultural: espacios independientes autogestionados y vinculados al territorio, redes mancomunadas de información y producción, derechos laborales y de libertad expresiva de los creadores y creadoras. *De Calor* estaba muy encima de ello, como otra gente en Reus, Girona, Mataró, Valls, Lleida, etc. Pero no nos engañemos, todo era muy precario y muchas cosas quedaron a medias. Otras, en cambio, abrieron caminos para nuevas infraestructuras que hoy en día siguen conformando el paisaje cultural del país.

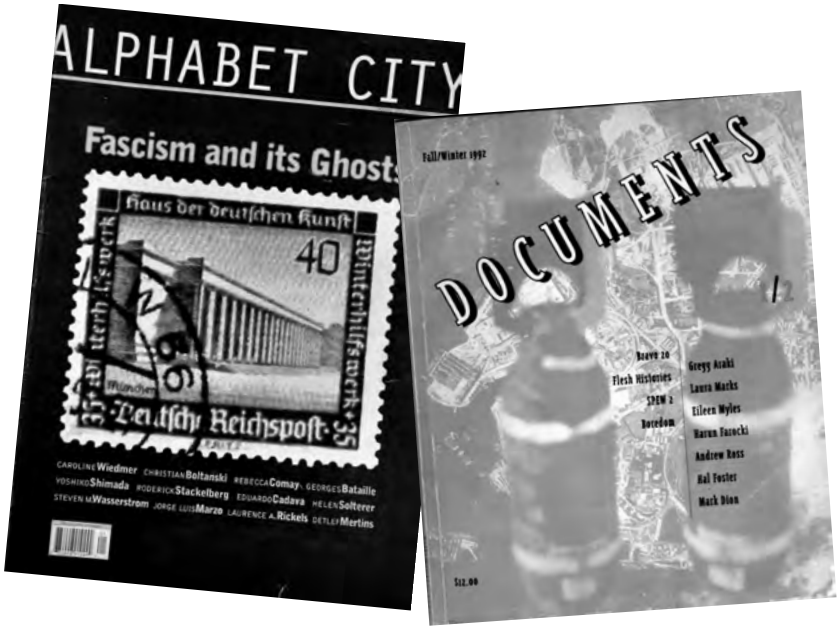
Aun así, las cosas se movían. Algunas instituciones culturales recién creadas abrieron sus puertas a nuevas formas de pensar la producción: BTV, Sala Montcada, Transformadors, CCCB,

CERC o Mediateca. Gracias a personas con sensibilidad acalorada que trabajaban allí, pudieron desarrollarse programas de investigación y producción en formato de cine, vídeo, TV, fotografía, nuevas tecnologías, performance, diseño, poesía, música o danza que sirvieron para imaginar modos distintos de pensar el producto cultural y sus funciones. En la década de los 2000 todo mutó, pero eso ya es harina de otro costal. Si tuviésemos que elaborar una breve lista de la cartografía donde podía encontrarse *De Calor*, esta sería una, teniendo en cuenta la diversidad de orientaciones de los miembros del equipo editorial de la revista:

La Fàbrica de Cinema Alternatiu • La 12 Visual • Barcelona Taller • ActUp • Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya • Gràcia Territori Sonor • Heliogàbal • Drap Art • Rollo Positivo II • Espai 22A • Danat Dansa • Accidents Polipoètics • LMD (Laboratorio de Música Desconocida) • La Porta • Comissariat, Reus • Guerrilla Girls, NYC • The Women's Action Coalition, NYC • Prelinger Archives, NYC • Printed Matter, NYC • Drac Màgic • Galeria Fòrum • Galeria Antoni Estrany • Galeria Carles Poy • Sala Metrònom • Sala Montcada • L'Angelot • Galeria Ciento • Espais, Girona • La Virreina Centre de la Imatge • Centre d'Art Santa Mònica (CASM) • Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) • Espai 13 • Centre de Lectura, Reus • Capella de Sant Roc, Valls • EUMO Gràfic, Vic • Mediateca • Galeria Benet Costa • Barcelona Televisió • Sala Transformadors • Bar Kentucky • MediaLab, Madrid • Quinzena d'Art de Montesquiu • Sala Vinçon • La Papa Multimedia • Conservas • Centre d'Iniciatives i d'Experimentació per a Joves (CIEJ) • Observatorio de Vídeo No Identificado (OVNI) • Actua • A Ua Crag, Burgos • Club 7 • Arteleku, Donostia • Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) •. Video Data Bank, NYC • Art Metropole, Toronto • Banff Centre for Arts and Creativity, Alberta • Four Walls, NYC • Tacheles, Berlín • Kulturfabrik Moabit, Berlín • V2 Lab for the Unstable Media, Róterdam • W139, Ámsterdam • Zlatá lod, Praga

Además, *De Calor* surgió durante el canto del cisne de las revistas culturales impresas, a raíz de la llegada de internet.

Poco a poco, los blogs y los sitios web fueron captando toda la atención. Aun así, fue una época en la que proliferaban muchas publicaciones artísticas y fanzines vinculados a movimientos y colectivos activistas e intelectuales. Hay momentos —dice Roberto Calasso— en los que las afinidades solo se descubren cuando se elabora una revista. Algunas especialmente cercanas al equipo editorial y gráfico de la revista eran, entre otras: *Mediamatic* (Ámsterdam), *Lusitania* (NYC), *Alphabet City* (Toronto), *Re-Search* (San Francisco), *Metrònom* (Barcelona), *October* (NYC), *Interferenzen* (Viena), *Fuse* (Toronto), *Aire* (Barcelona), *Zehar* (Donostia), *Puertaoscura* (Málaga), *Public* (Toronto), *Pony Press* (NYC), *Felix* (NYC), *Lumpen* (Chicago), *Documents* (NYC), *Fenici* (Reus), *Yazzyk* (Praga), *Ars Video* (Bilbao). En las siguientes páginas podéis ver una selección de cubiertas de estas publicaciones.

Alphabet City, nº 4/5, Toronto, 1995

Documents, nº 1/2, Nueva York, 1992

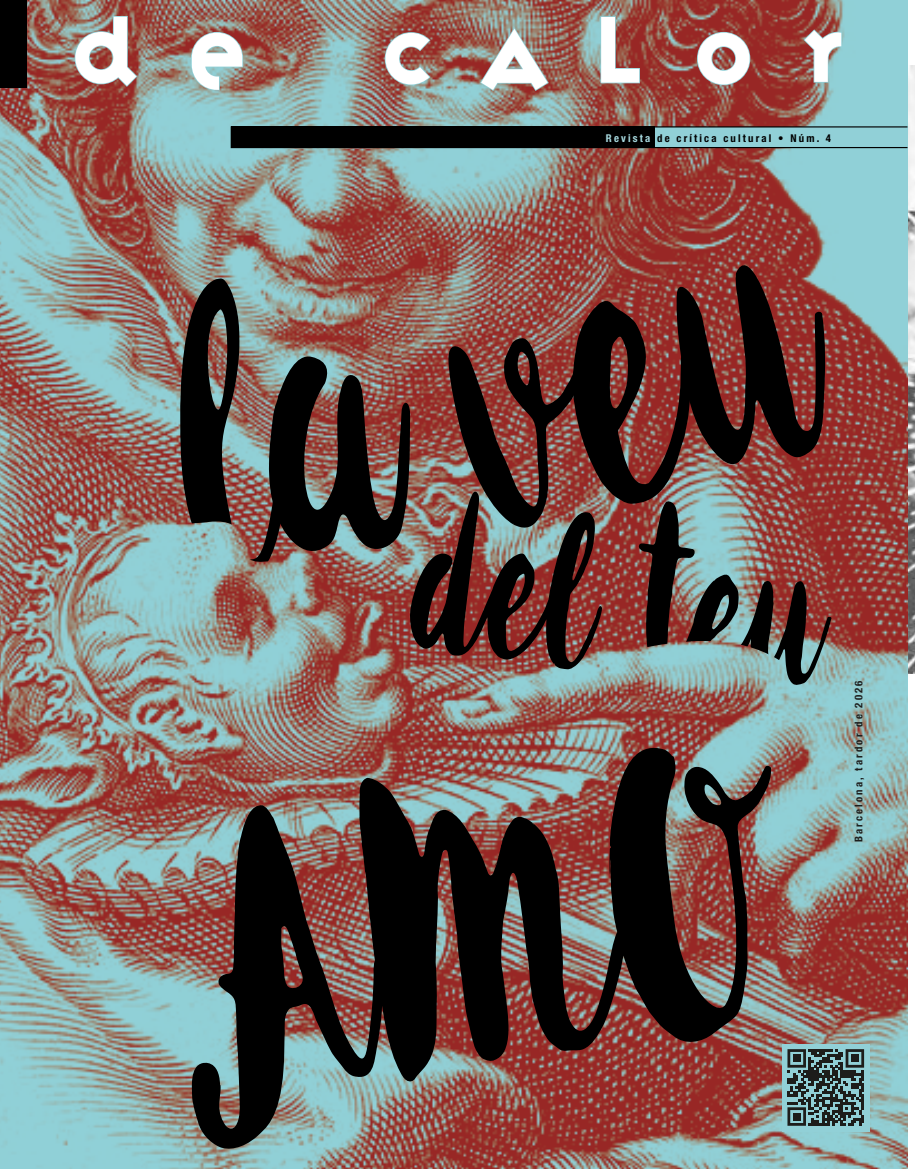
De Calor, nº 1, Barcelona, 1993

De Calor, nº 2, Barcelona, 1994

De Calor, nº 3, Barcelona, 1996

Felix, nº 2, Nueva York, 1992
Fuse, volumen 17, nº 3, Toronto, 1994
Fenici, nº 8, Reus, 1991-1992
Lumpen, volumen 3, nº 24, Chicago, 1994

De Calor, nº 4, Barcelona, 2026
Edición realizada con motivo de la presente exposición

Lusitania, volumen 1, nº 4, Nueva York / Lisboa, 1993

Metrònom, monográfico, Barcelona, 1987 (edición de Toni Serra)

Mediamatic, volumen 6, nº 4, Amsterdam, 1992

October, nº 62, Cambridge (Mass.), 1992

PONY Press, nº 2, Nueva York, 1991

Puertaoscura, nº 3/4, Málaga, 1987

Public, nº 3, Toronto, 1990

Re/Search, nº 4/5, San Francisco, 1982

Yazzyk, nº 2, Praga, 1993

Zehar, nº 31, Donostia, 1996

Por la dirección editorial pasaron Tere Badia, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Jesús Renau y Toni Serra. El diseño fue a cargo de Mont Marsà, con la colaboración de Xeixa Rosa, Mireia Vidal y Jesús Morentin.

En conjunto, colaboraron las siguientes personas y colectivos: ActUp Barcelona, Núria Andreu, L'Angelot, Marcel·lí Antúnez, Tere Badia, Barcelona Taller, Diane Bertolo, Núria Canal, Manuel Crespo, Adrian Dannatt, Ignasi Deulofeu, César Doll, Sergi Doll, Drap Art, Yvonne Dröge Mendel, Espais d'Art Contemporani, Fàbrica de Cinema Alternatiu, Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya, Helena Ferrer, Fills Putatius de Miró (Francesc Vidal), Agustín García Calvo, Xavier Hurtado, Antonia Kerrigan, La 12 Visual, Laboratorio de Música Desconocida (Juan Crek, Víctor Nubla), Joan Leandre, Zoe Leonard, Rhonda Lieberman, Catherine Liu, Peter Lundh, Xavier Manubens, Mont Marsà, Martí, Jorge Luis Marzo, David McIntosh, Philippe Mestre, Julia Montilla, Jesús Morentin, Xavier Mulet, Antoni Muntadas, Ramon Parramon, Carles Poy, Núria Prats, Tere Recarens, Jesús Renau, The Rippers (Iñaki Larrimbe, Esteban Torres), Pepa Robles, Marc Roig, Xeixa Rosa, Xavier Rovira, Xavier Sabater, Toni Serra, Rebecca Simpson, Montse Soto, Chrysanne Stathacos, Jacobo Sucari, Pep Terrones, Toca el Dos, Hernando Toro Botero, Carles Tossas y Mireia Vidal.

El cuarto número de la revista, que tenía que aparecer en 1997, no llegó a realizarse por ajetreos personales de todo el mundo, por el propio calor, tal vez. Tenía que ser un monográfico sobre la ventriloquia: «Si oyes voces dentro de ti, hazlas hablar», se anunció en su día. Se trataba de cuestionar al sujeto como fuente de certeza y sinceridad. Con motivo de la presente exposición, finalmente hemos podido imaginar cómo podría haber sido ese número, con el título *La veu del teu amo* (La voz de tu amo). ¿Un enunciado todavía válido? En cualquier caso, disculpad la demora, antiguos suscriptores. Han colaborado: Anna Adell, Roc Albalat, Tere Badia, Arturo Bastón, María Cañas, Pep Dardanyà, Manuel Delgado, Jaume Ferrete, Núria Güell, Xavier Hurtado, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Tere Recarens, Montse Romaní, Lajos Ruff y Toni Serra. El diseño gráfico ha ido a cargo de Lulú Soto.

Comisario: Jorge Luis Marzo

B 22390-2026

La Virreina Centre de la Imatge
Palau de la Virreina
La Rambla, 99. 08002 Barcelona

Horario:
de martes a domingo y festivos, de 11 a 20 h
Festivos cerrado: 1 y 6 de enero, 1 de mayo,
24 de junio, 25 y 26 de diciembre
Entrada gratuita

#RevistaDeCalor
@lavirreinaci
barcelona.cat/lavirreina

COLABORADOR

GOBIERNO DE ESPAÑA · MINISTERIO DE CULTURA

Barcelona Capital Cultural i Científica

DE CALOR (1993-1996)

In 1993, a group of creators residing in Barcelona published the first issue of the magazine *De Calor*. The name refers to the mental simmering of devising new collective models of production and reflection within a social and cultural landscape dominated by institutional fantasies and devoid of imagination. Although subscribers paid for a fourth issue, published to coincide with this exhibition.

14.11.2026 – 28.03.2027

Cover detail *De Calor*, no. 1, Barcelona, 1993

The magazine *De Calor* was published in Barcelona between 1993 and 1996, with the production of three issues and modest subscription-based distribution and sales at newsstands. Its primary funding came from advertisements placed by various art centres. Although it was meant to be published quarterly, it appeared only once a year. It formed part of a set of creative practices from the early 1990s that were dedicated to exploring the "fringes" of things within a landscape of new institutional frameworks, affiliations and narratives, dominated by the bravado of capital. Lacking a formal editorial programme, the magazine drew from the most disordered, impassioned mix of thought, including surrealism, situationism, conceptualism, psychoanalysis, actionism, post-structuralism and the 1970s counterculture, while also observing new paths opened up by cultural studies. It was known as the "Revista de agricultura" (Sourculture Magazine), a sour culture [a play on the Spanish words *agri*, as in 'sour', and *agricultura*, as in 'agriculture'] seasoned with bewilderment at the fanfare and opposed to the transformation of the city's social energies into a small garden lawn.

In addition to its links with various, often subaltern practices that emerged within the local, Catalan and national contexts of the time, *De Calor* also drew from experiences gathered in New York, Toronto, Amsterdam and Berlin—thanks to public grants—oriented towards community-based models of creation, reflection and management, far removed from the individualism fostered during the previous decade. The project was born from a desire to address the "pathologies" of the system through a networked approach, focusing specifically on its mechanisms, modes of production, the abject and the invisible. It was not interested in fantasy unless it enabled imagination, the capacity to reveal the hidden connection between phenomena: reproductive and bodily rights, sexual and gender politics, subalternity, repressive and financial policies, environmentalism, urbanism, propaganda, cultural management, consumerism, technological sovereignty, public access and historical memory.

The 1990s were characterised by a powerful resurgence of militarism, conservatism, neoliberalism and techno-globalist

utopianism: wars, unemployment, a "get-rich-quick" culture and the Maastricht Treaty (1992). The latter effectively endorsed an unbridled process of deregulation and the liberalisation of labour and financial markets on a European scale, a process for which Spain had served as a precursor, or rather a laboratory, over the preceding two decades. In Catalonia, the "civil society" of the patriarchal and homophobic governments of Convergència i Unió was little more than a clique of entrepreneurs amassing fortunes under the banner of identity. Then there was the new, Olympic-era Barcelona, dominated by a high-minded, salon-style pretension that viewed large-scale urban design as the best way to protect the city from its own people, reviving the age-old dream of diagonals, meridians and parallels. Initiatives such as *De Calor* sought to highlight the rough terrain, complexities, discontents, discards, vacant lots, fringes soaked in sweat and AIDS, and sufferers of otherness, all the while adopting an oblique perspective capable of illuminating the city's blind spots.

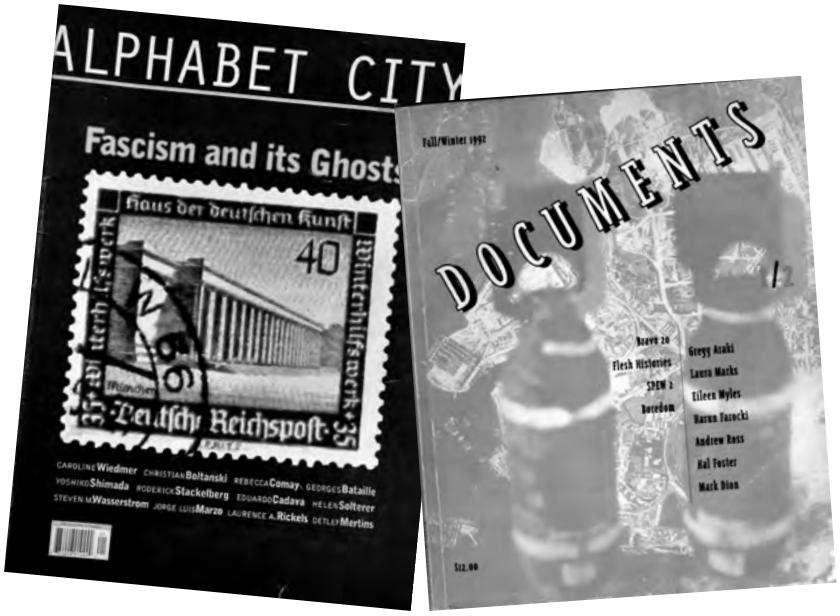
Meanwhile, cultural production was becoming sclerotised by the notion that culture is a means of producing citizenship and order, overlooking the fact that fungi do not appear without moss, and that it is social life in all its facets and chaotic forms that ensures rich and stimulating cultural practices. New cultural management policies were precisely aimed at transforming an inherently volatile and burning landscape into a climate-controlled greenhouse. The 1990s saw the emergence of a real multitude of projects that reimagined an autonomous form of creative management, one that did not rely on cultural exclusivity: independent, self-managed spaces rooted in their local areas, collaborative networks of information and production, labour rights and freedom of expression for creators. *De Calor* was deeply involved in this, as were other people in places such as Reus, Girona, Mataró, Valls, Lleida, etc. But let us be honest: it was all highly precarious and many things remained incomplete. Others, however, paved the way for new infrastructures that continue to shape the country's cultural landscape today.

Nevertheless, things were in motion. Several newly established cultural institutions opened their doors to fresh approaches

to production: BTV, Sala Montcada, Transformadors, CCCB, CERC and Mediateca. Thanks to individuals with heated sensibilities who worked there, they were able to develop research and production programmes in the form of film, video, television, photography, new technologies, performance, design, poetry, music and dance, thereby helping to envision alternative ways of considering cultural products and their functions. By the 2000s, everything had changed, although that is a story for another time. If we had to compile a brief list of places where *De Calor* could be found, this would be one of them, bearing in mind the diverse range of perspectives held by members of the magazine's editorial team:

La Fàbrica de Cinema Alternatiu • La 12 Visual • Barcelona Taller • ActUp • Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya • Gràcia Territori Sonor • Heliogàbal • Drap Art • Rollo Positivo II • Espai 22A • Danat Dansa • Accidents Polipoètics • LMD (Laboratorio de Música Desconocida) • La Porta • Comissariat, Reus • Guerrilla Girls, NYC • The Women's Action Coalition, NYC • Prelinger Archives, NYC • Printed Matter, NYC • Drac Màgic • Galeria Fòrum • Galeria Antoni Estrany • Galeria Carles Poy • Sala Metrònom • Sala Montcada • L'Angelot • Galeria Ciento • Espais, Girona • La Virreina Centre de la Imatge • Centre d'Art Santa Mònica (CASM) • Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) • Espai 13 • Centre de Lectura, Reus • Capella de Sant Roc, Valls • EUMO Gràfic, Vic • Mediateca • Galeria Benet Costa • Barcelona Televisió • Sala Transformadors • Bar Kentucky • MediaLab, Madrid • Quinzena d'Art de Montesquiu • Sala Vinçon • La Papa Multimedia • Conservas • Centre d'Iniciatives i d'Experimentació per a Joves (CIEJ) • Observatori de Vídeo No Identificat (OVNI) • Actua • A Ua Crag, Burgos • Club 7 • Arteleku, Donostia • Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) • Video Data Bank, NYC • Art Metropole, Toronto • Banff Centre for Arts and Creativity, Alberta • Four Walls, NYC • Tacheles, Berlin • Kulturfabrik Moabit, Berlin • V2 Lab for the Unstable Media, Rotterdam • W139, Amsterdam • Zlatá lod, Prague

Moreover, *De Calor* emerged at the end of the era of printed cultural magazines, following the arrival of the Internet. Blogs and websites gradually began to capture all the attention. Nevertheless, it was a period that saw a proliferation of many artistic publications and fanzines linked to various activist and intellectual movements and collectives. As Roberto Calasso observes, there are moments during which affinities are only discovered through the creation of a magazine. Those particularly close to the magazine's editorial and design team included, among others: *Mediamatic* (Amsterdam), *Lusitania* (NYC), *Alphabet City* (Toronto), *Re-Search* (San Francisco), *Metrònom* (Barcelona), *October* (NYC), *Interferenzen* (Vienna), *Fuse* (Toronto), *Aire* (Barcelona), *Zehar* (Donostia), *Puertaoscura* (Málaga), *Public* (Toronto), *Pony Press* (NYC), *Felix* (NYC), *Lumpen* (Chicago), *Documents* (NYC), *Fenici* (Reus), *Yazzyk* (Prague) and *Ars Video* (Bilbao). You can see a selection of covers from these publications on these pages.

Alphabet City, no. 4/5, Toronto, 1995

Documents, no. 1/2, New York City, 1992

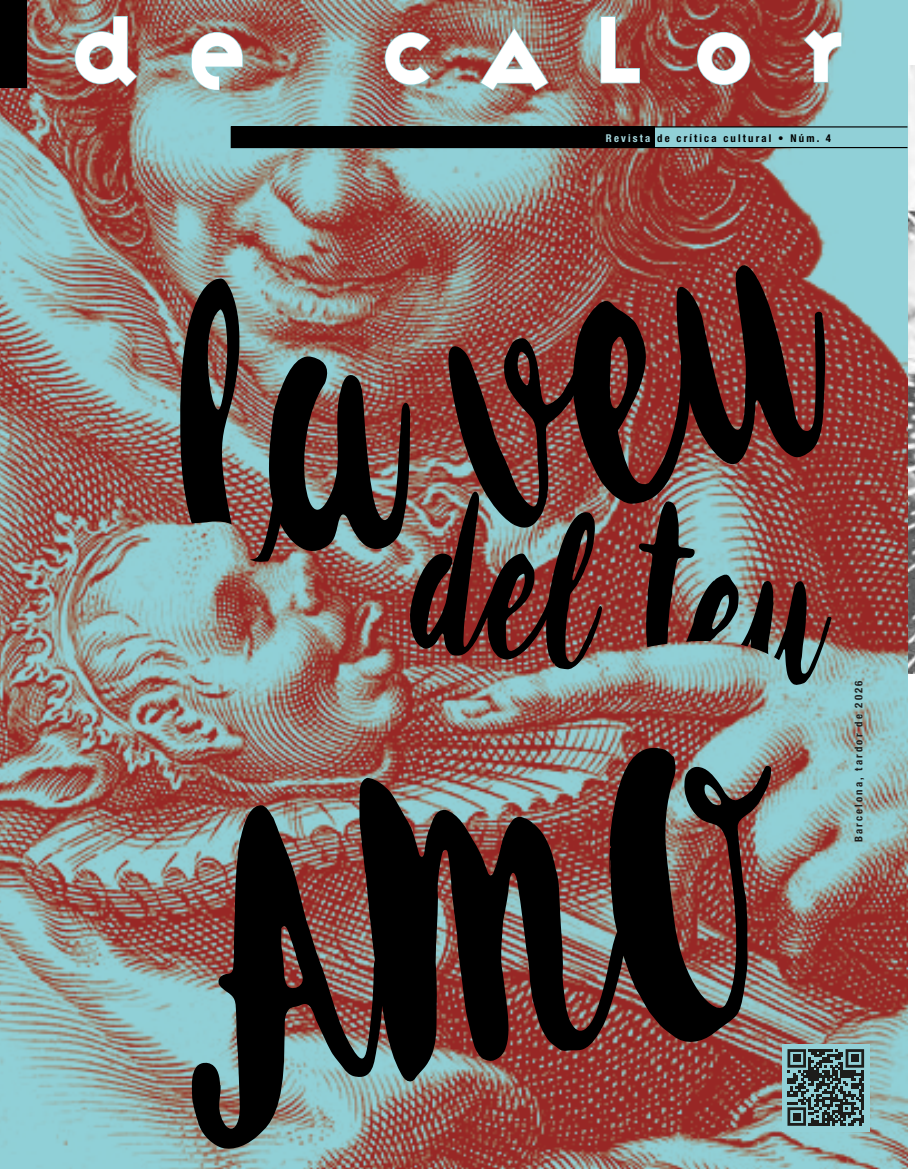
De Calor, no. 1, Barcelona, 1993

De Calor, no. 2, Barcelona, 1994

De Calor, no. 3, Barcelona, 1996

Felix, no. 2, New York City, 1992
Fuse, volume 17, no. 3, Toronto, 1994
Fenici, no. 8, Reus, 1991-1992
Lumpen, volume 3, no. 24, Chicago, 1994

De Calor, no. 4, Barcelona, 2026
Issue created to mark this exhibition

Lusitania, volume 1, no. 4, New York City / Lisboa, 1993

Metrònom, monographic, Barcelona, 1987 (Toni Serra issue)

Mediamatic, volume 6, no. 4, Amsterdam, 1992

October, no. 62, Cambridge (Mass.), 1992

PONY Press, no. 2, New York City, 1991

Puertaoscura, no. 3/4, Málaga, 1987

Public, no. 3, Toronto, 1990

Re/Search, no. 4/5, San Francisco, 1982

Yazzyk, no. 2, Prague, 1993

Zehar, no. 31, Donostia, 1996

Tere Badia, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Jesús Renau and Toni Serra were all at one time managing editors, while Mont Marsà led its design in collaboration with Xeixa Rosa, Mireia Vidal and Jesús Morentin.

Overall, the following individuals and groups contributed: ActUp Barcelona, Núria Andreu, L'Angelot, Marcel·lí Antúnez, Tere Badia, Barcelona Taller, Diane Bertolo, Núria Canal, Manuel Crespo, Adrian Dannatt, Ignasi Deulofeu, César Doll, Sergi Doll, Drap Art, Yvonne Dröge Mendel, Espais d'Art Contemporani, Fàbrica de Cinema Alternatiu, Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya, Helena Ferrer, Fills Putatius de Miró (Francesc Vidal), Agustín García Calvo, Xavier Hurtado, Antonia Kerrigan, La 12 Visual, Laboratorio de Música Desconocida (Juan Crek, Víctor Nubla), Joan Leandre, Zoe Leonard, Rhonda Lieberman, Catherine Liu, Peter Lundh, Xavier Manubens, Mont Marsà, Martí, Jorge Luis Marzo, David McIntosh, Philippe Mestre, Julia Montilla, Jesús Morentin, Xavier Mulet, Antoni Muntadas, Ramon Parramon, Carles Poy, Núria Prats, Tere Recarens, Jesús Renau, The Rippers (Iñaki Larrimbe, Esteban Torres), Pepa Robles, Marc Roig, Xeixa Rosa, Xavier Rovira, Xavier Sabater, Toni Serra, Rebecca Simpson, Montse Soto, Chrysanne Stathacos, Jacobo Sucari, Pep Terrones, Toca el Dos, Hernando Toro Botero, Carles Tossas and Mireia Vidal.

The fourth issue of the magazine, scheduled for release in 1997, never materialised due to the personal upheavals of all involved, perhaps due to its own heat. It was meant to be a special issue on ventriloquism: "If you hear voices inside you, make them speak" read the announcement at the time. The aim was to call into question the subject's status as a source of certainty and sincerity. This exhibition has finally allowed us to imagine what this issue might have been like, entitled *La veu del teu amo* (Your master's voice). Is the statement still valid? In any case, long-time subscribers, please accept our apologies for the delay. Contributors include: Anna Adell, Roc Albalat, Tere Badia, Arturo Bastón, María Cañas, Pep Dardanyà, Manuel Delgado, Jaume Ferrete, Núria Güell, Xavier Hurtado, Mont Marsà, Jorge Luis Marzo, Carles Poy, Tere Recarens, Montse Romaní, Lajos Ruff and Toni Serra. Graphic design by Lulú Soto.

Curator: Jorge Luis Marzo

B 22392-2026

La Virreina Centre de la Imatge
Palau de la Virreina
La Rambla, 99. 08002 Barcelona

Opening hours:
Tuesday to Sunday and public holidays, 11 am to 8 pm
Closed holidays: January 1st and 6th, May 1st, June 24th, December 25th and 26th
Free entry

#RevistaDeCalor
@lavirreinaci
barcelona.cat/lavirreina

CONTRIBUTOR

GOBIERNO DE ESPAÑA | MINISTERIO DE CULTURA

Barcelona Capital Cultural i Científica